

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “คำยืมภาษามอญในกฎหมายตราสามดวง” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคำยืมภาษามอญที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สืบหาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตราสามดวง
2. สืบหาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษามอญ คำยืมภาษามอญ และลักษณะของคำยืมภาษามอญ
3. สร้างแนวทางการวิเคราะห์คำยืมภาษามอญด้วยการประมวลความรู้จากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
4. วิเคราะห์คำยืมภาษามอญที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงตามแนวทางการวิเคราะห์
5. เสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ และตาราง

ประชากร

ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ กฎหมายตราสามดวง ซึ่งประกอบด้วย

1. พระทำนูน (พระธรรมมนู)
2. พระธรรมศาสตร์ (พระธรรมศาสตร์)
3. หลักอรรถาธิบาย
4. วิวาทคำดี
5. พระไอยการลักษณะรับฟ้อง (พระไอยการลักษณะรับฟ้อง)
6. พระไอยการกู่นี้ (พระไอยการกู่นี้)
7. มรดก
8. พระไอยการลักษณะอุทธรณ์ (พระไอยการลักษณะอุทธรณ์)

9. ลักษณะตราการ

10. พระไอยการลักษณะ $\left. \begin{array}{c} \text{ผ้า} \\ \text{เมีย} \end{array} \right\} \text{ (พระอัยการลักษณะ } \left. \begin{array}{c} \text{ผ้า} \\ \text{เมีย} \end{array} \right\})$

11. พระไอยการลักษณะภญาณ (พระอัยการลักษณะพยาน)

12. พระไอยการลักษณะโจร (พระอัยการลักษณะโจร)

13. พระไอยการลักษณะ $\left. \begin{array}{c} \text{ลูกเมีย} \\ \text{ผู้คน} \end{array} \right\} \text{ ท่านบานแพนง}$

(พระอัยการลักษณะ $\left. \begin{array}{c} \text{ลูกเมีย} \\ \text{ผู้คน} \end{array} \right\} \text{ ท่านบานแพนง})$

14. พระไอยการทาส (พระอัยการทาส)

15. พระไอยการกระบดศึก (พระอัยการกบฏศึก)

16. กฎพระสงฆ์ (กฎพระสงฆ์)

17. พระราชบัญญัติ

18. นาทหารหัวเมือง

19. ลักษณะพิสูท $\left. \begin{array}{c} \text{ค่าน้ำ} \\ \text{ลุยเพลิง} \end{array} \right\} \text{ (ลักษณะพิสูจน์ } \left. \begin{array}{c} \text{ค่าน้ำ} \\ \text{ลุยเพลิง} \end{array} \right\})$

20. กฎมณเฑียรบาล (กฎมณเฑียรบาล)

21. ตำแหน่งนาพลเรือน

22. พระอาัยการอาชาหลวง (พระอัยการอาชญาหลวง)

23. พระอาัยการเบดเสร็จ (พระอัยการเบ็ดเตล็ด)

24. กฎ ๓๖ ข้อ

25. พระราชกำหนดใหม่

26. พระราชกำหนดเก่า

27. พระไอยการพรมศักดิ์ (พระอัยการพรมศักดิ์)

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง คือ กฎหมายตราสามดวง มีดังนี้

1. พระธรรมศาสตร์ (พระธรรมศาสตร์)

2. หลักรัณทฤษฎี

3. ลักษณะตระลาการ
4. พระทำนูน (พระธรรมนูน)
5. พระไอยการลักษณะรับฟ้อง (พระอัยการลักษณะรับฟ้อง)
6. พระไอยการลักษณะภญาณ (พระอัยการลักษณะพยาน)
7. พระไอยการพรมศักดิ์ (พระอัยการพรมศักดิ์)
8. พระไอยการลักษณะ $\left. \begin{array}{l} \text{ผิว} \\ \text{เมีย} \end{array} \right\}$ (ยกเว้น ม. 74/1 ซึ่งบัญญัติในสมัยรัชกาลที่ 1)
 (พระอัยการลักษณะ $\left. \begin{array}{l} \text{ผิว} \\ \text{เมีย} \end{array} \right\}$)
9. พระไอยการทาส (พระอัยการทาส)
10. พระไอยการลักพา $\left. \begin{array}{l} \text{ลูกเมีย} \\ \text{ผู้คน} \end{array} \right\}$ ท่านบานแผนก
 (พระอัยการลักพา $\left. \begin{array}{l} \text{ลูกเมีย} \\ \text{ผู้คน} \end{array} \right\}$ ท่านบานแผนก)
11. มรดก
12. พระไอยการกู้หนี้ (พระอัยการกู้หนี้)
13. พระอายการเบดเสร็จ (พระอัยการเบ็ดเตล็ด)
14. วิवाद่าดี
15. พระไอยการลักษณะโจร (พระอัยการลักษณะโจร)
16. พระอายการอาชาหลวง (พระอัยการอาชาหลวง)
17. พระอายการลักษณะอุธร (ยกเว้น ม. 16/1 เพิ่มเติมในรัชกาลที่ 1)
 (พระอัยการลักษณะอุทธรณ์)
18. พระไอยการกระบดศึก (พระอัยการกบฏศึก)
19. กฎมณเฑียรบาล (กฎมณเฑียรบาล)
20. ตำแหน่งนาพลเรือน
21. นาทหารหัวเมือง
22. ลักษณะพิสูท $\left. \begin{array}{l} \text{ค่าน้ำ} \\ \text{ลุยเพลิง} \end{array} \right\}$ (ลักษณะพิสูจน์ $\left. \begin{array}{l} \text{ค่าน้ำ} \\ \text{ลุยเพลิง} \end{array} \right\}$)
23. พระราชกำหนดเก่า
24. กฎ ๓๖ ข้อ

เหตุที่เลือกศึกษาเฉพาะส่วนนี้ เพราะเป็นกฎหมายส่วนที่มีการรวบรวมจากสมัยอยุธยา โดยไม่มีการเพิ่มเติมในชั้นหลัง การใช้ภาษาจึงถือได้ว่าอยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน และมีการเปลี่ยนแปลงของภาษาน้อยกว่ากฎหมายส่วนที่มีการบัญญัติขึ้นในภายหลัง

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกณฑ์การวิเคราะห์คำยืมภาษามอญในกฎหมายตราสามดวง โดยผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังนี้

เกณฑ์การวิเคราะห์คำยืมภาษามอญในกฎหมายตราสามดวง มีดังนี้

ลักษณะของภาษามอญ

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ลักษณะของภาษามอญ โดยอาศัยข้อมูลลักษณะภาษามอญของ พระยาอนุนามราชชน (2517: 49) จากหนังสือนิรุกติศาสตร์ สถานภาพการใช้ภาษามอญของ ส. พลายน้อย (2544: 217-218) จากหนังสือเล่าเรื่องพม่ารามัญ และส่วนประกอบภาษามอญของ พระมหาจรรยา จอกสมุทร (2540) จากหนังสือแบบเรียนภาษามอญ ซึ่งสรุปเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ คำภาษามอญได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษามอญมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด
2. คำนาม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปเพื่อแสดง เพศ พจน์ การก แต่ใช้คำอื่นมาประกอบ เพื่อแสดงเพศ พจน์ การก
3. คำกริยา ไม่มีการเปลี่ยนรูป เพื่อบอก กาล มาลา วาจก แต่ใช้คำอื่นมาประกอบ
4. คำบางคำมีความหมายหลายอย่าง และทำหน้าที่ในประโยคได้หลายอย่าง
5. มีการสร้างคำโดยวิธีการประสมคำ
6. มีการใช้คำซ้อน คำซ้ำ

7. มีคำยืมภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาบาลี สันสกฤต มลายู ฯลฯ

8. ภาษามอญมีลักษณะเป็นภาษาคำติดต่อ โดยได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ ในเรื่องการสร้างคำ มีการเติมหน้าคำ และกลางคำ แต่ไม่มีการเติมท้ายคำ ซึ่งทำให้เป็นคำที่มีพยางค์มากขึ้น นอกจากนั้นยังเปลี่ยนแปลงหน้าที่ และเปลี่ยนแปลงความหมายด้วย

9. ภาษามอญ มีพยัญชนะ 35 (โหมะ 18 อโหมะ 17)

พยัญชนะโหมะ	พยัญชนะอโหมะ
8 G eC	k K
z #[v	s S
%	@ \$: ; \$
d D n	t T
b B m	p f
y r l 0 Æ?	q h \$L / B

สระ 12 (สระลอย 6 สระจม 6) ไม่มีรูปวรรณยุกต์

สระลอย

B	B1	Ó	ÓI	x	X{
9	BY	lq	Bo	B•	B,

สระจม

-	- ., >	-i	-I	-u	-U
e-	-Y	e - .	-o	-•	-,

แม่สะกด พยัญชนะตัวสะกด คือพยัญชนะที่ประสมข้างหลังพยางค์ พยัญชนะที่ใช้เป็นตัวสะกดในภาษามอญแบ่งออกเป็น 10 แม่ คือ

- กัก /kak/
- กัง /kan/
- ก้อต /kɔt/
- กอน /kɔ:n/
- ก้อป /kɔp/
- กอม /kɔ:m/
- ก้อ-า /kɔa:/
- กอ /kɔ:/
- เกะฮ์ /kɔh/
- เกะฮ์ /kɔ?/

10. ภาษามอญ กำหนดเสียงสระ และความหมายของคำ จากพยัญชนะอ โฆมะ และ โฆมะ

ลักษณะของคำยืมในภาษาไทย

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ลักษณะของคำยืมในภาษาไทย โดยอาศัยข้อมูลของ ประยูร ทรงศิลป์ (2526: 60-84) จากหนังสือ “การเปลี่ยนแปลงของภาษา: คำยืมในภาษาไทย” กล่าวถึงลักษณะการยืมภาษาและวิธีการรับคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทย ซึ่งสรุปเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ลักษณะของคำยืมในภาษาไทย ดังนี้

1. การทับศัพท์ โดยพยายามออกเสียงคำศัพท์ที่ยืมให้ใกล้เคียงกับของเดิม แต่ระบบเสียงของแต่ละภาษา มีความแตกต่างกัน ถึงแม้จะพยายามเลียนเสียงเจ้าของภาษา แต่ก็ไม่สามารถเลียนได้ทั้งหมด เราจึงปรับเสียงเหล่านั้นให้เข้ากับลักษณะที่มีในภาษาไทย
2. การแปลศัพท์ เป็นการยืมความหมายของคำจากภาษาอื่นมาใช้ ซึ่งการยืมชนิดนี้ไม่ได้ยืมเสียงของคำมาใช้ แต่เป็นการแปลแบบคำต่อคำ
3. การยืมความหมาย เป็นการยืมเฉพาะความหมายของคำที่มีใช้อยู่ในภาษาแต่เดิม ซึ่งเป็นความหมายที่ไทยไม่เคยมีใช้มาก่อน และนำความหมายที่ยืมนั้นมาสร้างคำศัพท์ขึ้น เพื่อใช้กับความหมายนั้น

ลักษณะคำยืมภาษามอญ

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ลักษณะคำยืมภาษามอญ โดยอาศัยข้อมูลของ วัฒนา บุรกลีกร (2514) จากรายงานการวิจัย เรื่อง ลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ ซึ่งสรุปเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ลักษณะคำยืมภาษามอญโดยแยกเป็น 3 ประเด็น คือ คำ ความหมาย และหน้าที่ทางไวยากรณ์ ดังนี้

คำ

1. มีรูปเสียงและรูปคำตรงกับคำมอญเดิม เช่น

คำไทยที่มาจาก ภาษามอญ	รูปเขียนคำมอญ	รูปเสียงคำมอญ	ความหมาย
จำ	s•>	ca:m	ถ้ำ, ช้าง, จำ
ลุย	luY	luj	เดินในน้ำ

2. มีความแตกต่างจากคำมอญเดิมที่รูปสระ และเสียงสระ แต่พยัญชนะต้นตรงกัน หรือเป็นพยัญชนะที่อยู่ในวรรคเดียวกัน เช่น

คำไทยที่มาจาก ภาษามอญ	รูปเขียนคำมอญ	รูปเสียงคำมอญ	ความหมาย
กัด	kitj	kit	กัด, จับด้วยปาก
คอ	kdKj	kw:	อวัยวะต่อจากศีรษะ ส่วนของร่างกายที่ต่อ ศีรษะกับตัว

3. เดิมวรรณยุกต์ในคำที่ใช้ในภาษาไทย เช่น

คำไทยที่มาจาก ภาษามอญ	รูปเขียนคำมอญ	รูปเสียงคำมอญ	ความหมาย
โหม่ง	m•d	mo:ŋ	หมองโหม่ง (เครื่องดนตรี)

4. เพิ่มตัวสะกดในคำที่ใช้ในภาษาไทย เช่น

คำไทยที่มาจาก ภาษามอญ	รูปเขียนคำมอญ	รูปเสียงคำมอญ	ความหมาย
ทอง	T0j	thɔː	ธาตุแท่นหินหนึ่งเนื้อ แน่นมาก สีเหลืองสุก ปลั่งเป็นโลหะมีค่า
สะอาด	qA,	saʔa	ไม้สกกปรก เช่น เสื้อผ้า สะอาด บ้านเรือน สะอาด น้ำสะอาด, หมดจด, ผ่องใส, เช่น จิตใจสะอาด, ไม่มี ตำหนิ, บริสุทธิ์, ไม่ ทุจริต, เช่น เขาเป็นคน ใจซื่อมือสะอาด

5. ใช้อักษรไทยแทนตัวอักษรในรูปเขียนคำมอญ แต่ออกเสียงตามอักษรวิธีไทย เช่น

คำไทยที่มาจาก ภาษามอญ	รูปเขียนคำมอญ	รูปเสียงคำมอญ	ความหมาย
พญา	bv.	pɛː-ɯɛː-aː	เจ้าแผ่นดิน เช่น พญา ไท; ผู้เป็นใหญ่, ผู้เป็น หัวหน้า
สมิง	qMJ	sá-mən	ตำแหน่งขุนนางผู้ใหญ่ ฝ่ายมอญ, พระเจ้า แผ่นดิน, เจ้าเมือง, ผู้ปกครอง

6. เปลี่ยนพยางค์แรกของคำมอญที่เป็นคำสองพยางค์ และคงเสียงพยางค์ท้ายไว้ เช่น

คำไทยที่มาจาก ภาษามอญ	รูปเขียนคำมอญ	รูปเสียงคำมอญ	ความหมาย
ข้าวหลาม	Kl.mj	khelam	ข้าวเหนียวที่บรรจุใน กระบอกไม้ไผ่แล้วเผา ให้สุก
เอ็นดู	S.nj;ê	cha:n-du:	มีใจรักใคร่, ปรานี

ความหมาย

1. ใช้ในความหมายตามต้นศัพท์คำมอญ เช่น

คำไทยที่มาจาก ภาษามอญ	รูปเขียนคำมอญ	รูปเสียงคำมอญ	ความหมาย
ทอง	T0j	thw:	ธาตุแท่งชนิดหนึ่งเนื้อ แน่นมาก สีเหลืองสุก ปลั่งเป็นโลหะมีค่า
ลุย	luY	luj	เดินในน้ำ

2. ใช้ในความหมายแคบลง โดยเลือกใช้เพียงความหมายที่ต้องการ ใช้ในความหมายจำกัดเฉพาะ

คำที่ใช้ในภาษาไทย	รูปคำมอญ	ความหมายใน ภาษามอญ	ความหมายใน ภาษาไทย
ข้า	K	ไม่เป็นอิสระ, พึ่งพา	บ่าวไพร่, คนรับใช้

3. ความหมายกว้างออก

คำที่ใช้ในภาษาไทย	รูปคำมอญ	ความหมายใน ภาษามอญ	ความหมายใน ภาษาไทย
พ้อม	b•	ครุต์กน้ำ	ภาชนะสานขนาดใหญ่ สำหรับบรรจุข้าวเปลือก เป็นต้น

4. ความหมายแตกต่างไปจากความหมายของคำมอญเดิม

คำที่ใช้ในภาษาไทย	รูปคำมอญ	ความหมายใน ภาษามอญ	ความหมายใน ภาษาไทย
กึ่งกือ	ggi	ตะขาบ	กึ่งกือ

5. คำมอญหนึ่งคำนำมาใช้เป็นคำไทยสองคำ ได้ความหมายสองอย่าง เช่น

คำที่ใช้ในภาษาไทย	รูปคำมอญ	ความหมายใน ภาษามอญ	ความหมายใน ภาษาไทย
โขมด	Kem.tj	มดดำ	1. ผีโขมด, ผีมด 2. มด

6. คำมอญที่มีลักษณะเป็นคำสองพยางค์ เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยใช้เพียงพยางค์เดียว ความหมายตรงกับต้นศัพท์คำมอญ

คำที่ใช้ใน ภาษาไทย	รูปคำมอญ	รูปเสียงคำมอญ	ความหมายใน ภาษามอญ	ความหมายใน ภาษาไทย
พลู	zbLŎ	ce:-plu	พลู	พลู

7. คำที่สร้างขึ้นจากความหมายของคำโดยใช้คำไทย แปลคำมอญ

คำที่ใช้ในภาษาไทย	รูปคำมอญ	ความหมายใน ภาษามอญ	ความหมายใน ภาษาไทย
กินเมือง	s;Ōcjj	1. เจ้าเมือง 2. ปกครอง	ปกครองเมือง ครอบครองเมือง

หน้าที่ทางไวยากรณ์

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์หน้าที่ทางไวยากรณ์ โดยยึดคำชนิดต่างๆ ของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2546) จากหนังสือหลักภาษาไทย (อักขรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ จันทรลักษณ์) ซึ่งแบ่งคำออกเป็น ชนิดต่างๆ 7 ชนิด ดังนี้

1. คำนาม เป็นคำบอกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น
2. คำสรรพนาม เป็นคำใช้แทนชื่อต่างๆ
3. คำกริยา เป็นคำบอกอาการของคน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น
4. คำวิเศษณ์ เป็นคำประกอบคำอื่นให้มีความต่างออกไป
5. คำบุพบท เป็นคำสำหรับนำหน้านามและสรรพนาม
6. คำสันธาน เป็นคำเชื่อม คำหรือความให้ติดต่อกัน
7. คำอุทาน เป็นคำบอกเสียงต่างๆ

ซึ่งการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์แล้วทำให้ความหมายเปลี่ยน เช่น คำนามในภาษามอญ นามาเป็นคำกริยาในภาษาไทย ทำให้ความหมายเปลี่ยนไป

ความหมายของคำในภาษามอญ

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายคำภาษามอญ โดยยึดความหมายจากพจนานุกรม มอญ-ไทย ฉบับมอญสยาม ของพระมหาพวน รัมภ์วงศ์

ความหมายของคำในภาษาไทย

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายคำในภาษาไทย โดยยึดความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

การถอดสัทสัญลักษณ์

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การถอดสัทสัญลักษณ์ เพื่อแสดงรูปเสียงคำภาษามอญ โดยอาศัยข้อมูลการถอดสัทสัญลักษณ์ ตามแบบของ รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลศักดิ์ กิ่งคำ จากหนังสือภาษาไทยถิ่น